

De vrouwenpartij is een noodmaatregel (1988)

Sieth Delhaas

Nederland heeft een Vrouwenpartij, die zal meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen volgend jaar. Sieth Delhaas in gesprek met Lottie Schenk en Betty Nahon van de landelijke overleggroep. 'We hebben een volle lijst.'

Hervormd Nederland, 11 maart 1989

Inleiding

Sinds de in 1981 overleden Joke Smit de uitspraak deed, 'dat om herverdeling van de macht te krijgen het helaas niet zonder vrouwenpartij kan', zijn er verscheidene aanzetten geweest om zo'n politieke partij op te richten. Het initiatief dat in 1986 werd genomen door een aantal vrouwen in Amsterdam, Drenthe en Eindhoven, los van elkaar, is nu werkelijkheid geworden.

In jullie programma staat dat de Vrouwenpartij een noodmaatregel is.

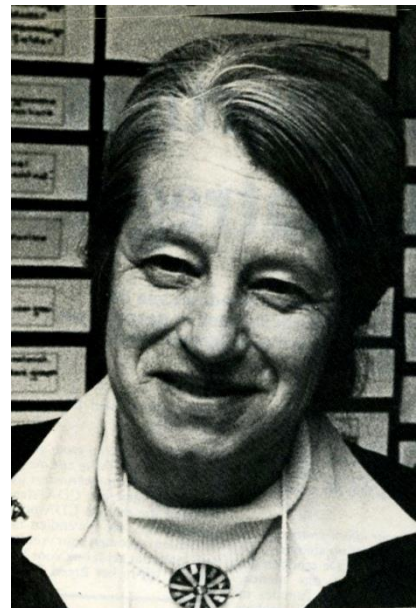
'Het is een noodmaatregel, dat vrouwen zich gaan verenigen in een politieke partij. Het zou prettiger zijn als we samen met mannen politiek konden samenwerken. Heel wat vrouwen binnen de bestaande partijen zetten zich uitstekend in voor vrouwen, maar ze komen er niet. Ze botsen tegen de partijbolwerken op. Wij denken, dat als er een Vrouwenpartij is je voor vrouwenzaken binnen die partij niet meer hoeft te vechten. We kunnen ons zelfs voorstellen, dat nu de Vrouwenpartij gaat meedoen bij de verkiezingen, andere partijen van schrik meer vrouwen op verkiesbare plaatsen zetten. Dat is een prima neveneffect van ons bestaan.

We gaan geen gevecht beginnen om vrouwen op de helft van alle beleidsposities te krijgen. Wij willen dat vrouwen met hun ideeën, die in het algemeen niet parallel lopen met de bestaande structuren, naar voren komen. We mikken op vrouwen die een andere maatschappij wensen. Niet op vrouwen die een plaatsje willen veroveren om op dezelfde manier als nu gebeurt, te knokken in de mannenstrijd naar macht.

Een groot stuk van de maatschappelijke koek is voor een kleine groep goed opgeleide, witte mannen van de geschikte leeftijd. Het kleine stukje dat over is, is voor de rest. En als vrouwen een stukje willen hebben, moeten ze dat delen met alle anderen die ook een stukje willen. Mannen zullen een stuk moeten inleveren. Maar voor ons gevoel krijgen ze er ook wat voor terug: minder stress, meer ruimte voor andere dingen, meer betrokkenheid bij de zorg. Dat zijn belangrijke zaken.'

Is het een partij voor alleen vrouwen?

'Mannen mogen er wel op stemmen. Ze mogen zelfs geld geven. De mannen die het werkelijk goed met ons menen, begrijpen wel, dat ze geen functies in onze partij kunnen hebben. Zij hebben genoeg plekken waar ze voor zichzelf en voor anderen goede dingen kunnen

organiseren. En als mannen vinden, dat ze voor vrouwen goede dingen willen organiseren, kunnen ze dat binnen hun eigen partij volop doen.

We hebben wel een plan om een steungroep op te richten waaraan mannen kunnen deelnemen. Ze kunnen ook bepaalde functies binnen die steungroep hebben, maar geen zeggenschap. Er zijn al mannen die hebben aangeboden bepaalde dingen voor ons te doen.’
Hoe staat het met de solidariteitsgevoelens naar vrouwen in andere partijen. Is dit geen aanval in hun rug?

‘Die vrouwen hebben het gevoel dat ze in vrouwenzaken door hun partij worden geremd. Ze stappen zeker niet over naar een VP, maar zien wel dat deze partij hard nodig is. Ze zitten toch binnen een partij met een bepaalde ideologie. Vrouwen zeggen: ook al doet zo’n vrouw het goed, ik stem in zo’n geval toch op een partij die ook dingen doet waar ik het niet mee eens ben. Maar als Ria Beckers bijvoorbeeld geen spreekbuis meer zou zijn voor de PPR misten vrouwen een goede voorvechtster. Je hebt geen enkele garantie, dat daar dan weer een goede vrouw komt. Dat geldt voor Andrée van Es precies zo.

Onze gedachte is, dat als één partij het maar duidelijk zegt, die andere partijen er niet omheen kunnen. En dat gebeurt met vrouwenzaken nauwelijks. Ik vind de PSP met haar vredesbeleid daarvan een goed voorbeeld. Zij vervult een soort gewetensfunctie. Dat is ook de functie die de Vrouwenpartij krijgt. Het is zeker niet de bedoeling vrouwen uit andere partijen weg te halen. Die doen voortreffelijk werk.’

Mikken jullie ook op grote groepen vrouwen binnen het CDA of zijn die te veel aan de C en hun mannenbroeders gebonden?

‘Er zijn binnen het CDA steeds meer vrouwen die met de CDA-politiek niet gelukkig zijn, die bovendien meer zouden willen opkomen voor vrouwenbelangen. Maar dat geldt ook voor VVD-vrouwen die wij in het Breed Platform ontmoeten. Ze hebben nog het gevoel van trouw aan hun idealistische principes en ook hun trouw aan hun mannenbroeders, maar een VP heeft hun zeker iets te bieden.

Er wordt door die partijen toch ook maar met vrouwen geschoven. Neem die regeling voor economische zelfstandigheid in 1990. De manier waarop die wordt doorgevoerd is dieptreurig. Die is slecht voor vrouwen en dat moeten vrouwen onder ogen zien. Er wordt nadruk gelegd op plichten voor vrouwen, maar wij vinden, dat die niet mogen gaan vóór de rechten van vrouwen. De meisjes vanaf 18 jaar worden in 1990 economisch zelfstandig en moeten dat ook blijven als ze trouwen, maar er is niet gezorgd voor banen, geen extra aandacht voor goede opleidingen voor meisjes, er is geen kinderopvang. Bovendien krijgen ze maar dertig procent van de kostwinnersuitkering. Als je werkloos bent, krijgt men vanaf 1990 een werklozenuitkering die zeventig procent is als je alleen bent en er komt dertig procent bij als kostwinnerstoelage. En voor die kostwinnerstoelage moeten die meisjes dus gaan werken. Als een man werkloos wordt, krijgen ze alleen die kostwinnerstoelage als de vrouw beschikbaar is voor werk. Dus ze krijgt niet eens een eigen uitkering, ze krijgt dertig procent kostwinnerstoelage op de uitkering van haar man.

Met de alimentatie gaat het net zo. De overheid zegt vanaf 1990: vrouwen zijn geëmancipeerd, dus de alimentatie hoeft niet meer, maar er wordt niet voor gezorgd, dat vrouwen ook werkelijk economisch zelfstandig zijn zodat alimentatie echt achterwege kan blijven.

Met het weduwenpensioen gaat het dezelfde kant uit. Vrouwen die zich tientallen jaren hebben ingezet voor hun gezin, dat in de ogen van bijvoorbeeld het CDA zo belangrijk is,

komen daarmee in de kou te staan. Er wordt gewoon gezegd: het hoeft niet meer, want ... En vrouwen zijn ineens geëmancipeerd. Dat is met steeds meer maatregelen zo. Er wordt eenvoudig iets uitgelicht dat voordelig is voor de economie. Dat vinden wij heel slecht.'

In jullie programma staat vaak: vrouwen moeten. Maar moeten mannen niet tegelijkertijd worden omgeschakeld? Vrouwen krijgen allerlei verplichtingen opgelegd in deze politiek van de overheid. Moeten mannen niet verplicht worden tot zorg?

'Er zal van alles tegelijkertijd moeten. Er moet eerst iets gebeuren rondom de arbeidstijdverkorting. In ons programma staat iets over zorgvakken voor jongens op school. Die mentaliteitsverandering rondom de taakverdeling moet plaats hebben. Niet alleen bij vrouwen, maar juist ook bij mannen. Je kunt niet verwachten, dat mensen die in onze samenleving aan de kant worden geschoven er ook nog eens goede en mooie ideeën op nahouden. Juist in die groepen zie je, dat het rollenpatroon weer wordt versterkt. Mannen kunnen alleen bij moeder thuis nog iets zijn en dat versterkt het haantjesgedrag. Je krijgt daardoor ook die groeiende verrechtsing. Dat komt niet doordat mensen ineens anders gaan denken, maar door hun ongunstiger situatie. Het mag gewoon niet, dat mensen aan de kant worden geschoven. Dat is slecht voor ons allemaal.'

Hoe wordt de partij gefinancierd?

'Er is al een steungroep van zo'n zestig leden en daarnaast hebben we ook donateurs. Het zou toch te gek zijn als een groep, zoals vrouwen, die van oudsher minder geld heeft, niet aan de politiek zou kunnen meedoen. Veel vrouwen zullen gewoon geld moeten vragen aan hun man als ze hun eigen VP willen steunen. Dan krijg je die discussie thuis dus weer. Dat kan al strijd opleveren. Vrouwen in de bijstand hebben weinig geld. Maar vrouwen zijn er aan gewend dat er weinig geld te besteden is. Als daarvan het al of niet voortbestaan van onze VP moet afhangen, zit er principieel iets fout.

Ook het geld moet anders worden verdeeld. Nu wordt er vooral op de geld opleverende werkzaamheden het accent gelegd. Dat is maar een klein percentage van het werk in onze samenleving. Het zorgwerk en het vrijwilligerswerk die niet worden betaald, zijn net zo belangrijk. Die moeten worden opgenomen in het economische plaatje. Pas dan wordt zichtbaar wat een groot stuk werk er door vrouwen wordt verzet.

Wat nog niet zo lang geleden voor een groot deel werd betaald wordt nu onbetaald gedaan. Een voorbeeld daarvan is het bibliotheekwerk. Mensen die altijd hulp nodig hebben, zoals zieken, daarvoor moet betaalde hulp zijn. De zorgzame samenleving is zo'n treurige term. Ondertussen wordt de zorg uitgekleed. Het is de meest hypocriete uitdrukking die de laatste honderd jaar gevallen is. Wie moeten de zorg regelen? De vrouwen die geen kans krijgen zichzelf economisch zelfstandig te maken. Mensen moeten iets voor anderen doen, maar ze moeten ook de kans krijgen hun eigen boterham te verdienen. Voor mannen geldt hetzelfde. Wij vinden dat daar die arbeidstijdverkorting voor nodig is, dat de mannen ook vrije tijd krijgen voor dat zorgdeel. Er wordt nu een boel geld uitgegeven om vrouwen thuis te houden, want getrouwde vrouwen en het kostwinnersbeginsel zoals we dat nu kennen, kosten veel geld. Dat geld kan beter worden uitgegeven om mensen economisch onafhankelijk te maken. Sommige mensen die nu een dure baan hebben in hun eentje, zullen anders moeten gaan leven. De ideeën daaromheen zullen moet veranderen.

Er is ook de factor van het onzorgvuldig beheer. Het lijkt wellicht een doodoener om met het verhaal van de paspoorten te gaan zwaaien, maar er zijn genoeg andere voorbeelden, zoals de zeventien miljoen gulden die zijn weggesmeten met de mislukte ontwikkeling van een nieuwe

computer voor artilleriegeschut. Vrouwen zijn daar heel kritisch op, want zij zijn gewend om met een krappe beurs te werken.

Ook als hoedster van het milieu heeft de overheid te weinig strakke eisen gesteld. Wij gaan van een samenleving uit die goed is voor allemaal: vrouwen, mannen en kinderen. En ook voor de etnische groepen, waarvan een aantal vrouwen in de steungroep zijn vertegenwoordigd. Wij vinden dat ze erbij horen. Migrantenvrouwen hebben vaak nog geen stemrecht, maar zij moeten zelf kunnen zeggen wat ze willen.'

U noemt abortus en euthanasie als keuzemogelijkheid. Stoot u daarmee geen vrouwen af die daar principiële bezwaren tegen hebben?

'Bij alles waarbij je duidelijke uitspraken doet, stoot je mensen af. Dat is onvermijdelijk. Wij willen de stem van vrouwen in de politiek tot uitdrukking brengen en abortus is belangrijk voor vrouwen als sluitstuk van de geboorteregeling. Het moet mogen. Het feit ligt er toch, dat Nederland hier een liberaal beleid in gevoerd heeft en het resultaat daarvan is, dat er minder abortussen zijn. Geen vrouw doet dit lichtvaardig. Het gaat erom, dat vrouwen die vinden dat dit voor hun leven noodzakelijk is, het moeten kunnen doen. Wie dat niet wil, die hoeft niet. Wij vinden, dat alle maatregelen die kunnen voorkomen dat vrouwen ongewenst zwanger worden, ook maximaal genomen moeten worden, zodat abortus zoveel mogelijk wordt beperkt. Er is nog onvoldoende voorlichting en de beschikbaarheid van voorbehoedmiddelen is onvoldoende. Condooms moeten overal te krijgen zijn. Ze moeten bij wijze van spreken bij de bakker naast het brood liggen. Vooral de heel jonge meisjes en vrouwen, die net hun relatie verbroken hebben, zijn het die bij de abortusklinieken de grootste groep uitmaken. Alles wat met geboorteregeling te maken heeft, moet in het ziekenfondspakket blijven. Abortus verbieden houdt twee hypocriete zaken in: a. alsof vrouwen het zomaar even doen en b. als het verboden wordt, gebeurt het toch, alleen kost het dan weer vrouwenlevens.'

In jullie plannen mis ik ideeën over een andere economische orde.

'Die term hebben wij niet gebruikt. Wel spreken wij ons in ons programma uit voor een andere verdeling van de welvaart. Hoe de economie moet veranderen blijkt uit onze ideeën over armoede, milieu, vermindering van exorbitant hoge winsten waardoor je de wereld uitput. Er moet een redelijke samenhang zijn tussen het rijke Westen en de derde wereld, waardoor niet de grondstoffen van daar, hier de winsten opleveren.

Inderdaad gaat een nieuwe economische orde verder, maar daar hebben we ons nog niet over uitgesproken. Er zijn nog meer dingen die nog niet honderd procent zijn uitgewerkt, maar dat willen we doen met de nieuwe vrouwen die er hopelijk bijkomen. Veel dingen zullen zich in de periode van het politieke bestaan moeten vormen.'

Hoe ziet jullie kandidatenlijst er uit?

'We hebben een volle lijst, maar rekenen de eerste keer nog niet op zeventien zetels. We hebben vrouwen die in staat en bereid zijn een zetel in de Tweede Kamer te bezetten. Met het noemen van de namen willen we nog een half jaartje wachten. Misschien melden zich bij ons nog vrouwen die veel geschikter blijken te zijn en dan maken wij plaats voor hen. We

hebben geen enorme knallers, ook niet in ons programma. De knaller is, dat goed duidelijk moet zijn, dat vrouwen het niet langer pikken. Dat het slecht gaat in Nederland en dat er iets moet gebeuren. De vrouwenbeweging heeft dit nu al jarenlang gezegd, heeft het allang bedacht en wij zeggen: nu moet er een partij komen die gaat uitvoeren wat vrouwen in de loop van twintig jaar hebben aangegeven. De knaller is dat die partij nu inderdaad van start gaat.'